

METODBÖK

Barnens Forskarbyrå

Katarina Hurtig och Anneli Rundström Karlsson
Folkrörelsearkivet i Västerbotten

FOLKRÖRELSEARKIVET
I VÄSTERBOTTEN

Inledning	s 2
Bakgrund	s 3
Avdelningen för okända personer	s 4
Uppdraget	
Autentisk känsla med rekvisita	
Ett kontor som förr i tiden	s 8
Kliv in i rollen	
Arbetsuppgifter på Forskarbyråns avdelningar	
Forskarbyrån på olika sätt	s 12
Drop in/ öppet hus	
Kontorslek	
Skolprogram/ workshop	
Packning	
Anpassningar	
Att skapa ett fall	s 15
Fem steg	
Skapa magi med trovärdiga kopior	
Grafisk profil	s 19
Erfarenheter och framåtblick	s 22
Läsa mera	s 22

Stort tack!

till våra statister Nathanael Tewolde, Yasmin Logardt Hatem, Nelly och Algot Karlsson.

Fotograf: Per Strömbro, där inget annat anges.

Kostym & rekvisita: Anneli Rundström Karlsson, Katarina Hurtig

Håruppsättningar: Guldstadsgymnasiets frisörprogram i Skellefteå åk. 3, 2025

Makeup, styling och barnens hår: Makeupartist Klara Bergström www.makeupbyklara.com

© Alla rättigheter tillhör Folkrörelsearkivet i Västerbotten, fotograf och författarna.

Skellefteå 2026

Inledning

Forskarbyrån, ibland kallad Barnens Forskarbyrå, är en fiktiv detektivbyrå i form av ett gammalt kontor fyllt av historisk lek och uppgifter som sätter barn, och de vuxna som följer med dem, i arbete. Här får de lösa enkla uppdrag och uppgifter på ett lustfyllt sätt, utan pekpinna och utan facit. Forskarbyrån ger samtidigt en grund för nyfikenhet på kunskap om historisk forskning, som exempelvis släktforskning, och varför arkiv och museer är viktiga.

Forskarbyrån har flera avdelningar med kontorslek som är anpassningsbara beroende på hur omfattande du vill att verksamheten ska vara.

Inspirationen och estetiken har vi hittat i företagsbilder från ett kontor i Skellefteå på 1940-talet, Sjödins järn.

Det här är berättelsen om Forskarbyrån och hur du kan göra den till din!

Inspirationskällor ur arkivet. Sjödins järn, Skellefteå. Källa: Företagsarkivet i Västerbotten.

Bakgrund

Barnens Forskarbyrå växte fram ur en vilja att flytta ut den museala och arkivpedagogiska verksamheten till nya platser. Idén föddes hösten 2021 inför en återkommande barnkulturdag i Skellefteå. En museipedagog och en arkivpedagog bestämde sig för att samarbeta för att skapa en mobil verksamhet som förenade historiska förtecken med lustfylld lek – historisk lek helt enkelt.

Grundarna bakom konceptet är Katarina Åman (Skellefteå museum) och Anneli Rundström Karlsson (Folkrörelsearkivet i Västerbotten). Under projektets gång har fler medarbetare anslutit och format verksamheten: som museipedagog Sandra Marklund och Katarina Hurtig, projektledare för det pedagogiska utvecklingsprojekt som fokuserat på Forskarbyråns metodik. Tillsammans och var för sig har de med sina olika perspektiv gjort Barnens Forskarbyrå till vad den är idag.

Gemensamt har vi ett stort intresse för gamla saker, tidsresemotodik och att klä oss i tidstypiska kläder under arbetstid, om det ges möjlighet. En central inspirationskälla har även varit den klassiska "kontorsleken". Genom att minnas den egna barndomens glädje i att stämpla, sortera och skriva på maskin, föddes en nyfikenhet kring hur dagens barn skulle ta sig an ett liknande koncept.

Resultatet blev en fiktiv byrå där arbetsuppgifterna ligger och väntar på att bli lösta. Allt bygger på lekens logik där pedagogerna agerar lekledare. Den första modulen som utvecklades var *Avdelningen för okända personer*, vilken utgör byråns kärna och främst riktar sig till de äldre barnen. För de yngre besökarna skapades stationer för ren kontorslek under namnen *Arkiveringen*, *Grafiska avdelningen* och *Sekretariatet*.

Mellan 2021 till 2025 har den arkivpedagogiska verksamheten på Folkrörelsearkivet i Västerbotten fortsatt arbetet med Forskarbyrån. Från hösten 2024 förstärktes arkivet med Katarina Hurtig som projektanställd arkivpedagog. Katarina kom att vidareutveckla konceptet än mer och slutgiltigt sammanställt alla trådar och år av research, möten med barn och vuxna i byråns olika uppdrag och upptåg, det som slutligen skulle leda in mot denna metodbok.

Avdelningen för okända personer

Uppdraget

I Avdelningen för okända personer ska deltagande barn leta reda på gömda dokument från något vi bestämt i förväg. Oftast är det en person, men det kan lika gärna vara en förening, ett företag eller en byggnad, som vi låtsas att vi behöver hjälp med att ta reda på mer om. Barnen ställs inför ett kontor i stor oreda, med många gamla inslag. Här och där har vi gömt dokument som utgör ledtrådar i deras uppdrag. Uppdraget ges vid en anslagstavla med en enda bild på och ibland texten "Vem är jag?". Vi inleder sökingsatsen med ungefär följande fraser:

– Vi har ett problem! Vi har bara den här bilden. Sen vet vi inget mer. Kan du hjälpa oss att leta reda på fler ledtrådar. Någon har lämnat alla de här gamla sakerna till oss och det sägs att bland dem ska det finnas ledtrådar.

Det kan vara olika lösa papper som tillhört personen, som den lämnat efter sig, exempelvis ett fotografi med bildtext, en tidningsartikel, ett skolbetyg eller något annat som ger en liten ledtråd till bilden på anslagstavlan.

När du hittat en ledtråd skriver du ner det viktigaste du fått reda på i ditt anteckningsblock, och letar sedan vidare.

Sedan ska ledtråden återställas till sitt gömsle, för andra barn att hitta senare. Barnet fyller sitt anteckningsblock, eller lösa lappar, med ledtrådar. I de fall Forskarbyrån bedrivs som dropin-verksamhet kan detektivarbetet pågå en kortare eller längre stund beroende på barnets intresse eller den tidsram som finns. En viktig slutsats vi kommit fram till, är att besökarna sällan har ett behov att få ihop hela bilden, hela berättelsen. Det gör alltså inget om besökarna inte stannar så länge att de hittat alla ledtrådar. En reell utmaning är det dock att få barnen att lägga tillbaka ledtrådarna i respektive gömställe. Här får den påpassliga

pedagogen sin kanske viktigaste uppgift – att snabbt åter gömma blottade ledtrådar. Det är mindre viktigt att det blir på exakt samma ställe, snabbhet är det centrala.

Målet är att varje ung detektiv kort ska få redogöra för sin utredning innan aktiviteten avslutas. I din egenskap av kontorsföreståndare kan du hålla ett öga på när något barn vill avrunda sitt besök. De söker ofta naturligt upp dig, som gett dem uppdraget, när de anser sig ha viss klarhet. Då kan du fråga upp och lyssna på de rön som gjorts och lotsa dem fram till riktiga slutsatser om den okända personen.

Sina anteckningar kan barnet sedan behålla.

Autentisk känsla med rekvisita

Avdelningen för okända personer bygger på en enkel och flyttbar miljö som vi skapar med hjälp av rekvisita av äldre modell. Viktigt är att det är saker som inte lätt går sönder, som någon är rädd om och som besökarna får röra. Hela Forskarbyrån består av en mängd gamla och nyare föremål, som vi fått till skänks, köpt i antikhandeln och på loppis, eller funnit i våra egna arkiv. Det är cigarraskar och plåtburkar; böcker och papplådor; fotoalbum och -ramar; en gammal skinnbörs och förstås någon gammal bibel med tunt spännande papper i; smått och gott som bidrar till att skapa en helhet som andas gamla tider. Bland de spännande föremålen gömmer vi dokumenten som barnen ska leta efter.

Vi har använt oss av ett bildcollage för att fånga den rätta miljö känslan vi vill att Forskarbyrå ska ha. Collaget bygger bland annat på autentiska fotografier från en lokal kontorsmiljö från 1940-talet som vi hittat hos våra kollegor på Företagsarkivet i Västerbotten. Utifrån detta bildcollage skapar vi helheten av verksamheten. Avsikten är att skapa en lärande och lekande upplevelse av historia oavsett vilken lokal verksamheten genomförs i. Detta kan ha olika utmaningar beroende på hur moderna lokalerna är.

Vi har låtit en reklambyrå göra två rollups med fotografier som fungerar miljöskapande. En eller båda är enkla att ta med och gör Forskarbyrå både mer spännande och avgränsad på den nya platsen samtidigt som de marknadsför vårt arkiv – Folkrörelsearkivet i Västerbotten. Om vi i framtiden får möjlighet att ställa fram Forskarbyrå för en längre tid är det lämpligt att skapa miljö på liknande sätt som med rollups, men med en så kallad backdrop. Det är en textilvepa med motiv som skrivits ut.

Forskarbyrårekvisita uppdukad för workshop framför miljöskapande rollups.

Vi använder gärna tidstypisk musik för att förstärka känslan, och för att skapa stämning. Vid de tillfällen då Forskarbyrå ingått som en del i ett större arrangemang har musiken bidragit till att locka in besökare. Forskarbyrå har en egen spellista på Spotify med svensk musik från 1940-talet. Den heter: Forskarbyråns bästa 1940-talsbitar.

Ett kontor som förr i tiden

Kliv in i rollen

Vi som arbetar på Forskarbyrån bär gärna tidstypiska kläder, skor, frisyurer, glasögon och hattar. Kläder och skor i fyrtialsstil går att köpa nyproducerade, vilket kan vara ett klokt val också av bekvämlighetsskäl. Skorna har hög komfort och klänningarna går att få i rätt storlek.

Till verksamheten har vi införskaffat arkivrockar i mindre storlekar i brunt och grått. Dessa rockar har också en viktig funktion i de fall den unga personalen på grafiska avdelningen blir extra kreativ, som skyddsplagg helt enkelt eftersom stämplar, skrivmaskiner och färgpennor kan lämna avtryck på de mest oväntade ställen. Av samma anledning har vår kontorspersonal alltid nära till moderna städ- och handservetter för små smutsiga händer och föremål. Vi lånar också ut förstoringsglas, roliga glasögon och små vita bomullshandskar till dem som vill leka arkivdetektiver. Viktigast är ändå det lilla spiralblocket i A7-storlek och pennan. För här gäller det att vara noggrann och klura ut vad ledtrådarna säger.

Arbetsuppgifter på Forskarbyråns avdelningar

Förutom Avdelningen för okända personer består Forskarbyrån av en kontorsmiljö med arkivering, grafisk avdelning och sekretariat. Samtliga avdelningar är för det mesta till brädden proppade med ouppklarat arbete och tidvis återfinns material från de olika avdelningarna på en helt annan avdelning, då våra kontorsmedarbetare gärna flyttar runt och provar sig fram bland arbetsuppgifterna och det spelar egentligen ingen större roll. Forskarbyrån lider evig brist på arbetskraft och nya arkivmedarbetare välkomnas varmt. Avdelningarna är egentligen bara grupperingar av olika typer av kontorslek.

Kontoret

På kontoret går telefonerna ständigt varma.

Allehanda möten att boka och prominenta personer att ringa.

Var blankett får också se upp för här passerar inte ett formulär utan stämpel.

Exempel på arbetsuppgifter:

- Ring på telefon med fingerskiva.
- Leta reda på telefonnummer i telefonkatalog.
- Stämpla—ALLT som kommer förbi!
- Fyll i en blankett.
- Boka ett möte.

Arkiveringen

På arkiveringen växer sig högarna med sekretesskyddat material, vansinnigt hemliga dokument samt allehanda betydande blanketter, allt högre och högre.

Exempel på arbetsuppgifter:

- Slå hål på papper med hjälp av hålslag.
- Montera ihop papper med gem.
- Sortera och sätt in papper i pärmar och dragspelsmappar.

Grafiska avdelningen

Vad vore en byrå utan egen produktion av grafiskt material.

På den här avdelningen arbetar de yngsta arkivdetektiverna med att färgsätta, kolorera och i viss mån också skapa efter eget huvud. På grafiska avdelningen möblerar vi gärna med någon högre och extra stabil stol för de minsta arbetarna, så kallad barnstol, vilket gör småbarnsföräldrar mer avslappnade och skapar möjlighet att hjälpa eventuella äldre barn.

Exempel på arbetsuppgifter:

- Måla och pyssla med arkivets egna knep- och knåphäfte.
- Fritt skapande med papper och pennor
- Saxar och limstift - kan erbjudas äldre barn, då pysselboken har klippark.

Sekretariatet

Skrivmaskinernas smatter slår mellan väggarna. Bokstäver fogas till ord och bevingade formuleringar sätts på pränt. På sekretariatet går inget värt att dokumentera förbi.

Exempel på arbetsuppgifter:

- Skriva skrivmaskin.
- Skriva brev för hand med både riktiga och påhittade bokstäver
- Lägga brev eller blanketter i kuvert, skriva adress och sätta på återbrukat frimärke
- Blöta upp gamla använda frimärken och återanvända

Forskarbyrån på olika sätt

Drop in/ öppet hus

Barnens Forskarbyrå skapades från början just för öppet hus på en tillfällig plats. Därför har det varit centralt att inte göra upplägget alltför personalcentrerat eller tankemässigt komplicerat. Inte heller är verksamheten tidsbestämd utöver de yttre tidsramarna för hela arrangemanget. Målet är att arrangemanget ska framstå som både intressant och meningsfullt, utan att vara särskilt personalberoende. Därmed inte sagt att pedagogen är oviktig, tvärtom. Särskilt i instruktionsfasen fyller de en viktig funktion när Avdelningen för okända personer behöver hjälp, då det är det mest komplicerade uppdraget.

Medföljande vuxna kan känna sig osäkra i detektivarbetet på Avdelningen för okända personer, och väljer att sitta eller stå på sidan av, samtidigt som barnen ofta både vill och behöver hjälp av sin vuxne, som de känner trygghet med. För att få i gång samarbetet barn – vuxen kan du som pedagog hjälpa till på olika sätt, utan att egentligen instruera. Ställ frågor och involvera barnet att börja söka ledtrådar. Läs tillsammans med föräldern och barnet den första ledtråden ni finner. Ställ åldersanpassande frågor som hjälper barnet att dra någon slutsats själv. Hjälp alltså inte för mycket. Ofta kan du som pedagog snart lämna situationen och inte sällan speglar den medföljande vuxna ditt beteende och tar sig an den hjälpande uppgiften på ett liknande sätt.

Ibland kan du som pedagog uppmuntra barn som redan är i gång med sökandet, att själva berätta för nytillkomna barn hur arbetet går till.

Kontorslek

Kontorsleken fungerar mer självgående är detektivarbetet. För barnen är det sällan ett problem att förstå och sätta i gång med kontorsarbetet. Ibland finns det en osäkerhet inför arbetet på Forskarbyrån och hur man bör närma sig materialet. För de situationerna har vi formulerat arbetsuppgifter, som placeras ut för främst de medföljande vuxna att läsa. Vi upplever att de fungerat som en "isbrytare" för de vuxna att ta sig in i leken, men att de egentligen inte är nödvändiga för lekens innehåll. Vi märkte tidigt att också vuxna, även mor-

och farföräldrar, själva uppskattar verksamheten. De tittar på föremål, texter och bilder, minns hur det var och börjar berätta.

När det gäller kontorsleken kan det ibland vara tacksamt att gestalta en historisk person, då man i leken kan vara lite sträng och bestämd. Inget spring eller slams. Förklara att det är gamla saker som man måste vara rädd om. De flesta barn ser allvaret i det och lugnar ner sig. Vissa förstår inte. Då kan man antingen sätta sig med barnet och ge det uppmärksamhet, eller på ett milt sätt hitta på en uppgift som motionerar benen.

Skolprogram/ workshop

Det är enkelt att använda Barnens Forskarbyrå med dess Avdelning för okända personer som skolprogram. Då krävs inte att allt material för kontorsleken tas med utan man kan koncentrera sig på att ha med sig lämpliga "gömslen" för de ledtrådar man vill gömma. Miljön kommer ändå att andas forna tider och bidra till den spännande känslan av att upptäcka historien. Barnens Forskarbyrå ställs i ordning i ett grupprum, skolbibliotek eller liknande, och barngrupperna turas om att komma dit.

Metodiken är densamma som under öppet hus, med den skillnaden att den inledande instruktionen ges gemensamt. Lämpligt deltagarantal är maximalt 15 barn, vilket sammanfaller bra med en vanlig halv skolklass. Sökandet efter ledtrådar gör barnen som vanligt med block och penna. Uppföljningen görs tillsammans. Vid en sådan gemensam genomgång av funna ledtrådar ges goda möjligheter att skapa en god helhetsbild av den okända personen. I vissa fall kan en tidslinje skönjas och många gånger kommer källkritiska frågor på tal, allt utifrån elevernas mognad.

Packning

Hela Barnens Forskarbyrå kan plockas ner i flyttkartonger, från två till fyra beroende på i vilken omfattning verksamheten ska göras. Ska skrivmaskinerna med, så tar det mer plats och blir tyngre. Skyltar och informationsmaterial som behöver ligga plant förvaras i en resväska av äldre modell som rymmer de största skyltarna där allt kan läggas på hög, gärna med något tyg emellan. Resväskan fungerar sedan som rekvisita. Papperskorgar för kontorslek har vi köpt korgar i tyg, som står stadigt på golvet men går att packa ner platt i låda.

Fallen som ingår i Avdelningen för okända personer sorteras alltid ut ur rekvisitamaterialet när Forskarbyrån inte används, exempelvis i var sin arkivkartong. Då blir det enklare att välja vad som ska fram nästa gång, beroende på målgrupp.

Anpassningar

För yngre barn som inte kan läsa eller personer med olika funktionsvariationer kan det vara svårt att delta i aktiviteten, även med vuxen. För den gruppen har vi skapat en metod där ett fall får en tydligare röd tråd, genom att markera de viktiga ledtrådarna, d v s dokumenten, med en särskild symbol.

Deltagarna kan sedan med liv och lust leta ledtrådar som har symbolen på sig och ta hjälp av en läskunnig för att tyda ledtråden. Detta arbetssätt leder ofta till att barn hjälps åt att tyda ledtrådar och till fina samtal mellan ibland okända personer. Om varje fall ges en unik märkning går det att använda två fall samtidigt.

Några exempel på symboler, från gratistjänsten pixabay.com

Ett av Forskarbyråns fall. OS-deltagaren Ingrid Olsson, Holmsund.

Att skapa ett fall

Fem steg

1. Hitta en passande person, byggnad, förening eller liknande

Valet görs beroende på vad just ni har i ert arkiv. Här nedan har vi valt en person som exempel. Med tiden har vi skapat flera olika uppdrag att välja mellan, av olika karaktär. Börja förslagsvis med två.

Välj gärna ett arkiv som innehåller gott om material av olika slag. En förutsättning för konceptet är att det åtminstone finns en bild på personen som kan användas i forskningen. Det får gärna finnas tidningsklipp, protokoll, brev, betyg och dokument som tillsammans kan berätta personens historia, utan att berätta allt på en gång. Om arkivet innehåller många bilder, blir det både enklare och mer spännande för deltagarna. Dokumenten bör alltså inte vara för svårlästa. Tänk på att barnen själva och med hjälp av en vuxen utan kunskap om gamla texter, ska förstå åtminstone litet av vad de läser.

Personen får gärna vara någon som barn kan relatera till. Hitta gärna bilder på personen som barn. Det är inte viktigt att personen är känd på något sätt. Att få till lokal anknytning, där det är möjligt, kan skapa ännu mer engagemang hos deltagarna.

2. Hitta ledtrådarna

Bestäm hur många ledtrådar som ska utgöra grunden. Förslagsvis ca 10.

Gå igenom ditt aktuella arkivmaterial för att hitta olika dokument/bilder/tidningsklipp osv som berättar basinformation som namn, födelse och död, bostadsort, familj, arbete, skolbetyg. Leta också såklart efter mer udda saker i materialet. Kanske har något extra spännande hänt i personens liv, har den åkt till Amerika eller blivit medaljör i OS?! Ta gärna med sådant som är extra kul att veta, tänk tanken att du gör research för att skriva en bok om den här personen! Det där kittlande ovanliga är kul att få med. Ibland kan det bli nödvändigt att söka material på fler håll än arkivet, om något väsentligt saknas, som att söka tidningsklipp, kontakta en släkting eller ta en titt i kyrkoarkiv, födelse- och dödbok eller göra liknande grundläggande personforskning. Att komplettera ledtrådar ur arkivet med karta, bild eller liknande kan ge arkivmaterialet ett tydligare sammanhang.

Ett av Forskarbyråns fall. Margareta Sondell, Skellefteå.

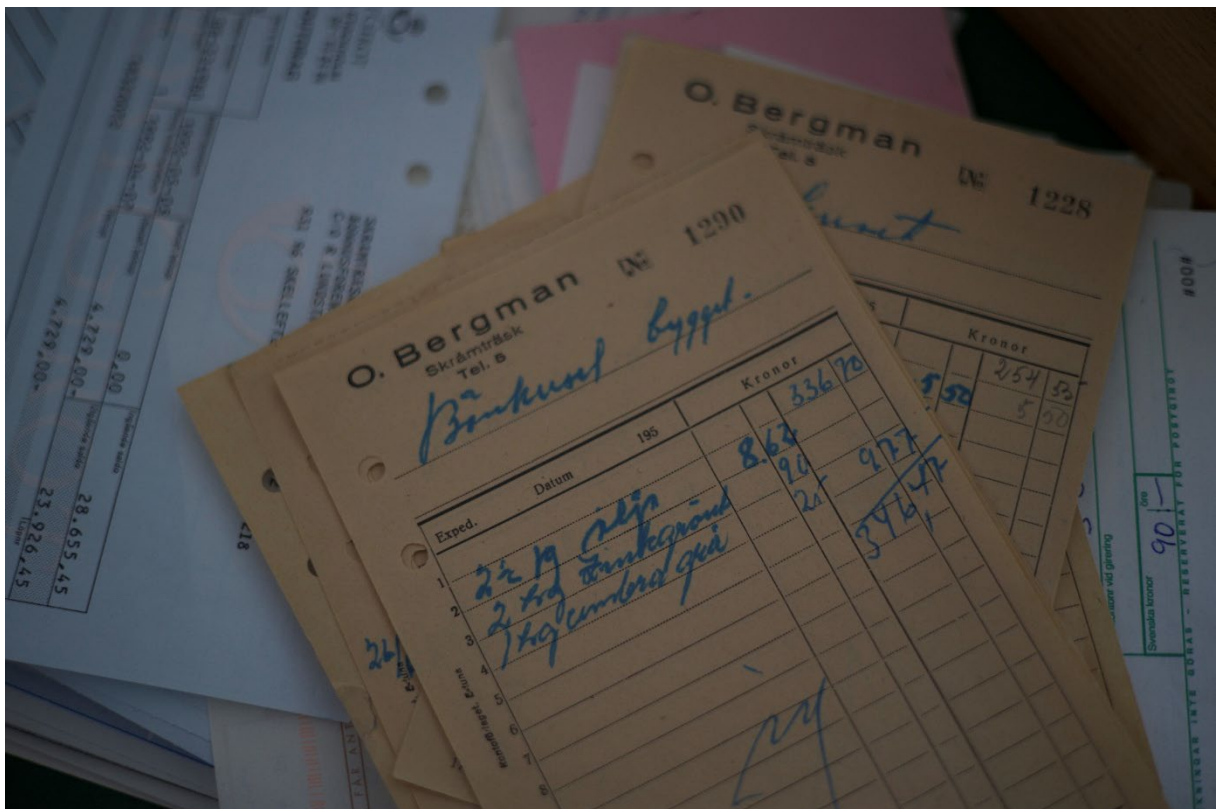
3. Skanna mycket material

Gå igenom och se över helheten på materialet. Välj ut det du vill gå vidare med. Hellre fler dokument än färre. Det går alltid att sortera bort några senare, eller använda olika många beroende på hur lång tid som finns att tillgå för den pedagogiska aktiviteten.

Kopiera de utvalda dokumenten. Vi använder en vanlig kopieringsmaskin med scanner. Förutom att vi skriver ut kopior så sparar vi även filerna på dator. Då kan vi framöver skriva ut nya kopior att använda, även efter att originalen ställts tillbaka i arkivet. På så vis kan vi relativt enkelt ersätta dokument som eventuellt kommit bort under barnaktiviteten.

4. Att läsa gamla texter och transkribera

Många barn, ungdomar och även vuxna är inte vana att läsa gammal handskrift eller skrivstil. Upplevelsen blir roligare för alla om man transkriberar svårläst text. Exempelvis kan en transkriberad version skrivas på baksidan av dokumentet. I vissa fall har bara en del av texten valts ut och skrivits på dator, för att förenkla ännu mer.

5. Skriv ner fallets facit

För att förenkla för dig själv och dina medhjälpare är det klokt att skriva ihop en text med vad som är möjligt att få reda på av ledtrådarna, för att få en uppfattning om vad besökarna kan tänkas uppfatta. Då upptäcker du antagligen om något mer dokument skulle behöva läggas till och du blir extra glad över att du skannat fler dokument än du trodde att du behövde.

Fotografera dokumentsamlingen så har du en enkel översikt. I varje arkivkartong där fallen samlas när de inte används, limmas en sammanställning av innehållet fast i locket. Då blir det enklare att kontrollera att allt finns med.

Skapa magi med trovärdiga kopior

Eftersom vi förstås inte kan arbeta med originalen från arkiven, så handlar det för oss om att skapa en autentisk känsla och att arbeta fram material som förstärker upplevelsen av äkthet. Hur känns originalet och hur skapar jag en kopia som påminner om det?

Resultatet blir mer spännande och upplevs mer äkta om du lägger ner lite tid på att skapa fina och trovärdiga kopior, det är något vi har upplevt. Vi lärde oss exempelvis att patinera papper, så att de ska kännas gamla, av en elev vid den scenografiska skolan vi haft här i Skellefteå. Därefter har vi provat oss fram och gjort en liten lathund som vi kan dela med oss av om du är intresserad av att prova. Enkla saker kan göras, som att doppa papperet i te efter utskrift, skrynkla det lite lätt och riva i någon kant när det är blött eller smutsa det litet.

Många äldre dokument och inte minst brev är skrivna på tunt papper. Vi hittade bland annat ett kalligrafipapper (44 g) som visat sig fungera att köra genom kopiatorn och som sedan tål att patineras. Olika bruna papper (90 g) har gått att blöta och skrynkla för att ge den där porösa luddiga och använda känslan som kan finnas i vissa gamla dokument.

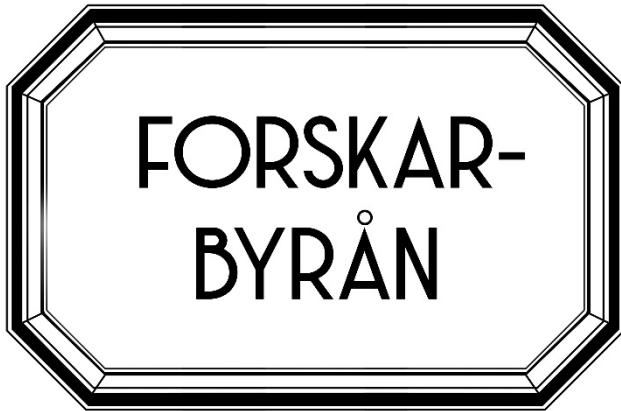
Har man turen att hitta ett fotoalbum i arkivet går det att göra en replika av hela eller delar. Vi har i något fall skannat av hela fotoalbum, skrivit ut och sytt ihop enkelt i ryggen. I andra fall använt ett loppisfyndat gammalt fotoalbum och satt in patinerade kopior.

Foton skrivs gärna ut på lite tjockare papper (100 - 200gr). Även ett tjockare akvarellpapper (200 g) som har en ojämn ytstruktur, ger i sig självt en äldre känsla. Det blir ofta bra att variera olika typer av papper, för en mer genuin känsla.

Grafisk profil – information och texter

Informationsskyltar har vi gjort för de olika avdelningarna på två olika sätt. Dels genom att med spraylim montera textutskriften som vi formgett i dator, på kapaskiva, eller foamboard, som är en hård lätt skiva med en kärna av polystyren och ytskikt av kartong, dels genom skyltställ i plexiglas i A3 och A4 för texter och annat som vi vill ha stående på bord.

Informationstexter och skyltar har en tydlig grafisk profil. Rubriker har typsnitt som ser ut som gammal skrivmaskinstext, exempelvis Draconian Typewriter som finns att ladda ner till Word. Undertexter är viktigast att göra läsbara för många, förslagsvis genom att använda Arial, Calibri eller liknande typsnitt av typen sans-serif, som är typsnitt utan seriffer (klackar) vilket gör dem tydliga och lättlästa.

Forskarbyråns grafiska profil är skapad av Saskia Lange, student vid Nordiska scenografiskolan 2021.

På Forskarbyråns avdelning för okända personer samlas dunkla gåtor och svåra fall på hög...

Vi behöver din hjälp!

Gör så här:

1. Leta gömda ledtrådar - bilder och texter!
2. Skriv ner viktig information i ditt block.
3. Lägg tillbaka ledtråden där du hittade den.
4. Samla fler ledtrådar och anteckna.
5. Snart vet du vem den okända personen är!

Tack för hjälpen!

FOLKRÖRELSEARKIVET
I VÄSTERBOTTEN

SKELLEFTEÅ
MUSEUM

Några exempel på informationsskyltar, affischer, flyers och texter.

FORSKARBYRÅN

& AVDELNINGEN FÖR OKÄNDA PERSONER

Den fiktiva detektivbyrå Barnens Forskarbyrå vill lekfullt väcka intresse och nyfikenhet för de historiska skatter som ryms i våra arkiv.

Vi tar gärna emot grupper av barn och unga, skolklasser, fritidsgrupper osv.

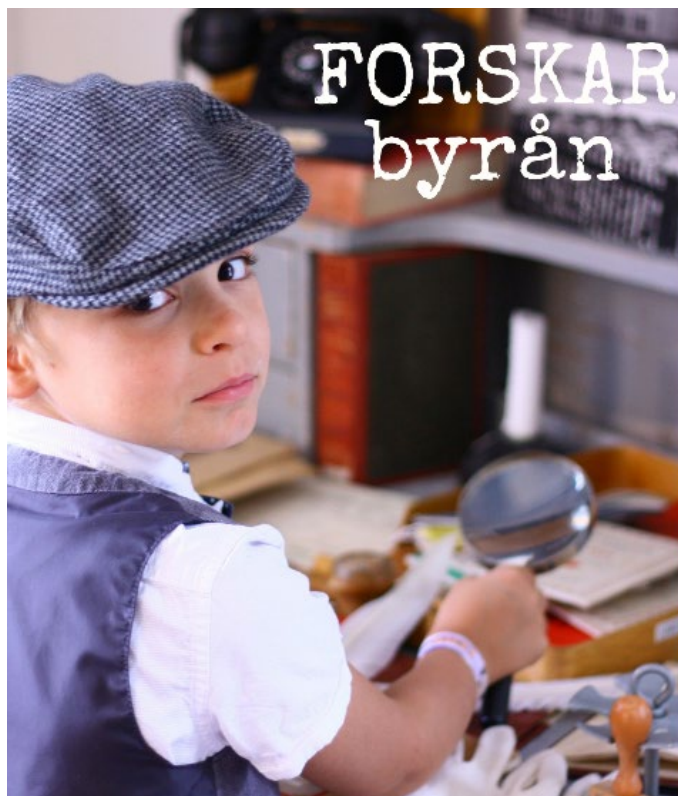
Forskarbyrån och avdelningen för okända personer är en arkivpedagogisk verksamhet i regi av Folkrörelsearkivet i Västerbotten, med stöd från Region Västerbotten.

folkrörelsearkivet.se

program@folkrörelsearkivet.se

FOLKRÖRELSEARKIVET
I VÄSTERBOTTEN

FORSKAR byrån

Forskarbyrån har fått svåra fall att lösa.

Svaren döljer sig i dammiga dokument, gamla brev och gulnade fotografier.

Vi behöver din hjälp!
Hälsningar
avdelningen för
okända personer!

Arrangör: Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Skellefteå museum.

Ta gärna bilder!

Vi tycker det är trevligt
när vår verksamhet
dokumenteras.

Om du delar bilder i
sociala medier, tagga gärna:
#forskarbyrån #barnensforskarbyrå
#forskarrumnordana
#folkrörelsearkivetivästerbotten

*Kom ihåg att fråga om samtycke vid
publicering av bilder på människor.*

FOLKRÖRELSEARKIVET
I VÄSTERBOTTEN

FORSKAR byrån

Undersök,
lek & skapa
med det förflutna.

Arrangör: Folkrörelsearkivet i
Västerbotten och Skellefteå museum

KONTORET

Bild ur arkivet:
Försäljning & prissättning.
Martin Lindström. Sjödiens Järn Skellefteå.
Företagsarkivet i Västerbotten.

KONTORETS UPPGIFTER

- Skriv ett hemligt brev!
- Sätt ihop 2 ord till ett långt
- Använd 4 svåra ord
- Ring Palmgrens Advokatbyrå.
Telefonnummer : 100 62.
Fråga efter Sten!

TACK!

Erfarenheter och framåtblick

Barnens Forskarbyrå som dropin är ett färdigt koncept idag. Under resans gång har delar justerats och förtydligats, småsaker har lagts till och något har tagits bort. Vi är mycket nöjda med hur den ursprungliga idén tagit sin slutliga form och framför allt den uppskattning den fått av alla hundratals barn som deltagit. Så mycket lekfullt lärande som skett!

Barnens Forskarbyrå som skolprogram har vi sett fungera väl de gånger vi hittills genomfört den. Upplägget går att utveckla genom att hålla kontakten med skolpersonal över tid. Då kan mer information ges i förväg, kanske i form av ett inledande miniuppdrag till eleverna. Hur skulle exempelvis ett riktigt brev innehållande något gammalt dokument (som kopior så klart) tas emot? Efter ett skolbesök kan vi digitalt sända det använda materialet till skolan med fler fördjupande uppgifter.

Digitalt material i form av flera ouppklarade fall skulle även kunna publiceras på vårt arkivs hemsida. Dokument, gamla foton, ljud och filmklipp, allt sådant skulle kunna ge en mycket lärorik arkivupplevelse för ännu fler än dem vi hinner besöka.

Läsa mera

När vi skapade Forskarbyrån hämtade vi inspiration i begrepp som "edutainment", "lekifiering" (playification) och "historiskt empati". Vår ambition var att skapa en meningsfull och lärorik lek och vi ställde oss frågan: "Kan och får arkiv verkligen vara roligt och lekfullt?" Vi utgick från våra egna pedagogiska erfarenheter av lärande i en lustfylld kontext. Att lärande underlättas av glädje, nyfikenhet, en spännande miljö, känslan av empati och att få ha roligt! Men vi funderade också på vilka belägg det finns för detta som metod. Mer om bakgrunden till Barnens Forskarbyrå och forskning om design för meningsfulla engagerande upplevelser, inom exempelvis museer och arkiv kan du läsa om i artikeln "Får ett arkiv verkligen vara roligt?" av Anneli Rundström Karlsson i antologin *Kulturarv som politik och pedagogik* (red. Håkansson, Malm, Ketola, Nyzell ISBN: 978-91-89936-32-4).

Både små och stora kan ha riktigt roligt med historia och nu hoppas vi att du är redo att skapa din egen Forskarbyrå.

Tagga gärna verksamheten och det unika namn den får hos er, på Instagramkontot "Barnens Forskarbyrå" där vi samlar egna erfarenheter och lokala varianter.

Låt oss tillsammans inspirera fler till lek med historia!

#barnensforskarbyrå

Stort lycka till!

Katarina Hurtig & Anneli Rundström Karlsson

Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Skellefteå 2025

Anneli Rundström Karlsson (t.v) och Katarina Hurtig (t.h)

Det är mycket att göra på kontoret 1943!

Telefonerna ringer, skrivmaskinerna smattrar och stämplarna går varma. På avdelningen för okända personer finns svåra fall att lösa. Svaren döljer sig i dammiga dokument, gamla brev och gulnade fotografier.

Välkommen till Barnens Forskarbyrå. En fiktiv detektivbyrå med starka historiska inslag av både lek och lärande, en kontorslek -- lite som det var förr. Det kommer behövas både en och annan detektiv för att bena upp alla fall som hopat sig på avdelningen. Allt är en enda oreda! Ett och annat viktigt papper kan behöva stämplas och hemliga dokument skrivs på skrivmaskiner, en slags dator som skriver utan el. Superhemligt.

Vill du klä dig som en arkivdetektiv, här finns kläderna. Arkivrockar, vita handskar och förstoringsglas för både barn och vuxna går att låna under besöket.

På Forskarbyrån träffar du en riktig arkivpedagog och ibland även en och annan släktforskare som hjälper till.

Fullt upp helt enkelt och riktigt roligt!

Välkommen!

Så inleds programtexten till "Barnens Forskarbyrå och avdelningen för okända personer" på Folkrörelsearkivet i Västerbotten. Genom programmet upplever och upptäcker barn i olika åldrar vad historia, sparade minnen och meningen med arkiv kan vara. Forskarbyrån är en stund för alla sinnen, med utrymme för kreativitet och leklust i en historisk, och för vuxna ibland nostalgisk, kontext. Med hjälp av den estetiska inramningen av stökigt gammalt kontor och med lekledare i form av en barsk sekreterare, kanske en kantig, grå bokhållare med små glasögon på nästippen eller en byråföreståndare med lätt pilsnerfilmsuttal iklädd 1940-talets strikta modedräkt, skapas den rätta tidskänslan. Bakelittelefonen ljuder och Forskarbyråns egen spellista med svenska 1940-talsklassiker spelas lågt i bakgrunden. Även medföljande vuxna involveras i programmet, och de kan ha minst lika roligt. Det blir en stund av glädje som både väcker minnen och skapar nya. Det här är en metabok för dig som vill skapa en egen variant av Barnens Forskarbyrå. Sätt i gång och låt oss veta hur det gick!